

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**D. Lavrentii Heisteri Profess. Pvbl. Helmstadiensis
Academ. Caesar. Regiae Lodin. Ac Berolin. Collegae
Compendivm Anatomicvm Totam Rem Anatomicam
Brevissime Complectens**

Cvm Figvris Aeneis

Heister, Lorenz

Norimbergae, MDCCXXXII.

VD18 90513142

De Partibvs Simplicioribvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-9909

res : illi, *brachia* sive *manus* ; hi *pedes* vocantur.

19. In *Capite* notanda primo, pars capillata, & non capillata, *facies*, dicta : deinde *sinciput*, *occiput*, *tempora*, *vertex*, *bucca*, *mala*, *philtrum* seu *lacuna* ; reliquæ omnibus notæ. In *collo* iugulum, pomum Adami, *cervix*. In *thorace* præcordia, a) dorfum. In *abdomine*, scrobiculus cordis, regio epigastrica, hypogastrica et umbilicalis, hypochondria, regio iliaca, lumbi, inguina, pubes, perinæum, regio ischiatica.

20. In *artubus superioribus* ; humerus, axilla sive ala, brachium, cubitus, carpus, metacarpus, vola & dorfum manus, digiti. In *inferioribus* ; femur, genu, crus sive tibia, malleoli, tarsus, metatarsus, planta, & digiti.

DE PARTIBVS SIMPLICIORIBVS.

21. Possemus quidem iam ordine ad *tegumenta corporis communia*, & inde ad interiores partes, progredi ; verum quia tyrones partes compositas melius intelligent, si prius *simpliorum* ideam habent : hinc hoc loco de his primum acturi sumus.

22. Omnes

a) quid per *præcordia* recte intelligatur, inter auctores non convenit. vid. *Fabri Lexicon*. Mihi denotat anteriorem Thoracis regionem ; partim vi vocis, quasi diceret, partes præ corde sive ante cor : partim ex *Celsi* præfat. pag. 11, ubi ait, crudele, vivorum hominum alvum atque *præcordia* incidi, aliisque eius locis plurimis ; itemque ex *Virgil.* 2. *Aeneid.* - - *redit in præcordia virtus* : ubi ab utroque pro thorace sumitur.

22. Omnes partes nostri corporis vel *solidae* ^{partes soli-} sunt, five *continentes*, vel *fluidae* five *contentae*. ^{de simpli-} *SOLIDAE* rursus in *SIMILARES* five *simpliciores*, & *DISSIMILARES* five *compositas*, aut *organicas* dividi solent. Ad *similares* five *simplices*, si recte loqui velimus, non nisi *fibrae* pertinerent, ex quibus omnes reliquae partes mirabili artificio sunt compositae; attamen latiori sensu Anatomici etiam huc referunt omnes partes sequentes, ad sensum quasi *simplices* five *similares*, id est reliquis organicis, ut digito, manu, corde, pulmone &c. *simpliciores*: dum illae, licet non ubique omnes, ad harum compositionem concurrunt. Tales sunt: arteriae, venae, nervi, membranae, ligamenta, muscoli, tendines, pinguedo, vasa lymphatica, vasa lactea, ductus excretorii, ossa, cartilago, ungues, pili, glandulae; reliquas partes solidas ad *dissimilares* seu *organicas* referunt: easque rursus in *nobiliores* & *ignobiliores* dividunt, prout maiorem aut minorem usum five necessitatem ad vitam obtinent.

23. *Fibra* est pars simplicissima, tenuis, in-^{fibra.} star fili subtilis, ad omnium reliquarum partium constructionem destinata. Hinc quaedam fibrae sunt durae, ut osseae; reliquae in ceteris partibus molliores. *Ratione situs* sunt vel rectae, vel obliquae vel transversae, annulares*, spirales: prout partium conformatio & usus hoc requirunt.

24. *Arteria* sunt canales five vasa elastica, pulsantia, conica, sensim angustiora, tandem minutissima, sanguinem ex corde ad omnes

A 5

reliquas

* Augustus madi. si-
bas annulares et
spirales non dari
accusat. anatho-
arteria. neque docuit
si nempe de fibris
simplicibus sermo
est, plures autem
tales fibras conpositas
annularem formare posse
ulique certissimum
est.

- vena.* reliquas partes deferentia. *Vena* vero vasa instar conī inversi, non pulsantia, sanguinem, aliosque humores, a partibus ad cor reducuntia.
- Nervus.* 25. *Nervi* sunt partes albicantes, teretes, specie filorum absque manifesto cavo, a cerebro & medulla spinali ad omnes corporis partes extensæ, sensui, motui, & nutritioni inservientes.
- membrana,* 26. *Membrana* sunt partes ad similitudinem linthei vel chartæ expansæ, ex variis filamentis & vasculis compositæ, & variis usibus destinatæ. *Tunica* a membranis haud differunt.
- tunica, li-* *Ligamenta* quoque pleraque vix nisi usu ab eis
gamentum. distincta sunt, & præsertim ubi partes, præcipue ossa, firmiter coniungenda, hoc nomen accipiunt. Dantur tamen etiam ligamenta quædam nervis vel tendinibus fere similia, quasi teretia, & a membranis diversa, ut in femoris, tibiæ & patellæ iuncturis.
- musculus.* 27. *Musculi* sunt partes illæ corporis rubicundæ, quas *carnes* vocamus, ex fibris contractilibus & vasis constantes, instrumenta motus constituentes.
- tendo & aponeuro-* *Tendines* vero sunt ho-
sis. rum partes albicantes continuæ, firmiores & tenaciores, extrema illorum maxime constituentes: quæ si membranæ aut linthei in modum sunt expansæ, *aponeuroses* appellari solent.
- pinguedo.* 28. *Pinguedo* est substantia crassa, oleosa, in cellulis membranaceis ubique fere in corpore a sanguine secreta & collecta, usibus variis

is dicata : a qua *medulla ossium* vix nisi loco *medulla.*
& subtilitate differt. a)

29. *Vasa lymphatica* sunt canaliculi subtiles, *vasa lym-*
pelucidi, liquidum tenue, fere aquosum, a *phatica &*
quam plurimis partibus more venarum versus *laetea.*
cor revehentes. *Vasa laetea* vero sunt simi-
les canaliculi, in intestinis & mesenterio tan-
tum existentes, chylum, id est, liquidum
lacteï coloris, ab alimentis digestis oriundum,
ex intestinis suscipientes, & per mesenterium
ad peculiarem ductum deducentes : hinc spe-
cies sunt venarum.

30. *Ductus excretorii* dicuntur canales, li- *ductus ex-*
quidum, in certis glandulis aliisque visceri- *cretorius.*
bus secretum, suscipientes, & in destinata lo-
ca excernentes.

31. *Ossa* sunt partes corporis durissimæ, al- *ossa.*
bæ, sensus expertes, fulciendis, defendendisque *cartilagi-*
mollibus destinatæ. *Cartilagines* vero voca- *nes.*
mus partes ossibus analogas, flexiles, lubri-
cas, & elasticas, nihil plerumque, vel parum,
medullosi continentes, varios usus præstan-
tes.

32. *Ungues* ad cartilagines aliquo modo *ungues.*
accedunt, suntque laminæ, quasi corneæ, ex-
tremis digitorum manuum & pedum impo-
sitæ. *Pili* sunt filamenta variis in partibus *et pili.*
cor-

a) Posset quoque pinguedo ad partes fluidas referri, si in
vivi oleosum sine cellulis in abstracto consideraretur : quia
vero in anatome solida reperitur, & una cum cellulis
consideranda, eam solidis annumerare malui : & a variis
etiam ad eas refertur,

corporis, præsertim vero in capite, longe extra cutim propullulantia.

33. *Glandulae* sunt partes peculiaris habitus, *glandula. a*), (sive, ut veteres dixerunt, *peculiaris caro*) ex congerie minutissimarum arteriarum, venarum, nervorum, & plerumque etiam ductu excretorio, conflatae, propria membra cinctae, variae figurae, coloris, & consistentiae; usibus diversis, ut plurimum tamen secretioni alicuius liquidi, destinatae. De omnibus vero his partibus similaribus suo loco plura.

34. FLUIDAE sive contentae, sunt *chylus, lac,* *partes fluidae. sanguis, serum, lymphæ, spiritus, saliva, mucus oris, bilis, liquor pancreaticus, ventriculi, intestinorum, œsophagi, cerebri, oculorum, thoracis, pericardii, abdominis, tunica vaginalis testium, genitura sive semen cum liquido prostaticum; mucus narium, tonsillarum, articularum, urethrae, uteri, vaginae & tubarum uteri; humor ovulorum & cui fœtus innatat; cerumen aurium, urina, sudor.*

35. Dividi solet doctrina anatomica in *Osteologiam*, quæ duriorum; & *Sarcologiam*, quæ mollium partium naturam explicat. De prioribus primo agere consultum ducimus, quia fundamentum & quasi basin præbent posterioribus, utpote quæ melius post eorum cognitionem intelligi possunt.

DE

a) vid. hac de re Dissert. sub præsidio nostro Altorfii habita, de vera *Glandula* appellatione; vel infra *Adenologiam* nostram.

DE OSTEOLOGIA,

& quidem primo

DE OSSIBVS IN VNIVERSVM.

36. **Q**ui corporis humani perfectam cognitionem desiderat, ante omnia exactam eius ossium sibi comparet notitiam.

37. *Obiectum osteologiae* sunt ossa (§ 31) ex- *obiectum.*
ficcata & recentia, adultorum & infantum :
quo etiam *periostium, medulla, ligamenta & carti-*
lagines pertinent.

38. Compages aut coniunctio artificialis os- *skeleton.*
sium, naturali similis, vel etiam connexio eorum
per ligamenta naturalia, ablatis carnibus &
membranis sine coctione, *sceletus* vel *skeleton*
appellatur: atque hoc quidem naturale; illud,
artificiale.

39. Considerantur ossa ve *theoretice* & vel *pra-* *consideratio*
ctice; priori modo: si tantum conformationem *duplex.*
externam & usum eorum perpendimus; po-
steriori vero, si 1. ad interiora lustranda, dif-
fringuntur; 2. si, ad articulorum structuram no-
scendam, ligamenta circa iuncturas in cadave-
ribus dissecantur; & 3. si ad conservationem,
aut *skeleton* extruendum, præparantur.

40. *Substantia* ossium considerari potest vel *substantia.*
chemice, vel anatomice; hoc, in embryonum
& infantum; illud, in adultorum ossibus, me-
lius peragitur.

41. Si examini *ehemico* in retorta subiiciun- *considera-*
tur, observatis ignis gradibus, producuntur, *tin chemi-*
ca.
aqua, sal, spiritus, oleum; remanente substantia ter-
rea in retorta, figuram ossium adhuc retinente,
sed